

Leif Kåvestad
Skolvägen 1
122 31 Enskede

Yvonne Lindell
Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm
tel. 08 – 408 980 00

6 oktober 2015

Tillsyn av AFA-Trygghetsförsäkring

I februari 2014 publicerade tidningen Byggnads en artikel om byggnadssnickaren som efter 25 skrivelser fick ut ersättning från AFA. Artikeln handlade om mig. (*www: Livränta: kampen lönade sig, Tidningen Byggnadsarbetaren, eller: www pdf afa försäkring lotteri byggnads*)

Efter denna artikel har arbetsskadade hört av sig till mig för att få hjälp. Jag har i 36 ärenden kunnat konstatera att ingen av dessa personer har fått den ersättning som de har rätt till efter gällande lagstiftning, prejudicerande domar eller TFA försäkringsvillkor.

I samtliga ärenden har Försäkringskassan tagit beslut om arbetsskada med livränta. Den informationen har Försäkringskassan skickat vidare till AFA som betalat ut ersättning för sveda och värk. I vissa fall har livränta betalats ut, men i dessa fall är den så gott som alltid beräknad till för lågt belopp. Dessutom är dröjsmålsräntan när den utbetalas oftast felaktig. Enligt TFA försäkringsvillkor ska den som uppnått 65 år har rätt till halv livränta. Den har i flera fall förvägrats dem, som dock är felaktigt. Först efter skriftligt påpekande har de fått sin livränta.

De som klagat till AFA har bemötts negativt och aggressivt från AFAs sida, vilket också framgår av de enskilda anmälningar som tidigare gjorts till Finansinspektionen. Men det mest frapperande är att AFAs bedömningar i lika fall, är helt olika varandra beroende på vilken handläggare som utrett arbetsskadan.

Dessutom betalas fel eller ingen dröjsmålsränta. Detta får stora konsekvenser eftersom många beslut från AFA tar mellan 2 och 10 år.

För den som skriftligt ställt frågor till handläggare, handläggares chef, klagomålsansvarige eller högre upp i AFAs hierarki för att få klarhet i ärendet, har inte ens fått svar på sina brev.

Omprövningsavdelningen på AFA tillsattes 2007 och ska vara självständig från AFAs övriga skadereglering. Men Omprövningsavdelningen följer inte heller lagar, föreskrifter eller etiska regler. För den som efterfrågar motivering till beslut och beslutsunderlag får inga svar över huvud taget.

Beräkning av livränta

Vid beräkning av livräntan från AFA ska den beräknas efter vilken taxerad inkomst den skadade har eller har haft. Till beslutsunderlaget ska uppgifter om den inkomst som den skadade skulle ha haft om hen fortfarande kunde ha arbetat i sitt tidigare arbete (s.k. inkomstunderlag).

Skillnaden mellan den taxerade inkomsten och inkomstunderlaget är den ersättning som ska utbetalas i livränta.

AFA har dock satt i system att hitta på en inkomst (s.k. fiktiv inkomst) i stället för den taxerade inkomsten från Skatteverket. Dessutom har de hittat på ett fiktivt inkomstunderlag. Detta förfaringssätt har för den arbetsskadade inneburit att de fått en lägre livränta eller i vissa fall ingen livränta över huvud taget.

Besluten med de fiktiva inkomsterna och fiktiva inkomstunderlag har överklagats till Omprövningsavdelningen. Men ingen ändring av AFAs beslut har tagits trots att det klart framgår av förarbetena till lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring, att den som drabbas av skada i sitt arbete i princip har rätt till full ersättning för inkomstbortfall (prop. 1975/76:197). Försäkringsskyddet ska försätta den yrkesskadade i samma ekonomiska situation som om skadan inte hade inträffat. Kompensationsgraden ska enligt förarbetena i princip vara 100 %.

Vidare vägrar AFA att ompröva livräntor som fastställts till belopp som senare har visat sig vara för låga. Enligt förarbetena ska göras då inkomständringen uppgår till minst 1/20 av den årliga inkomst av förvärvsarbete som den skadade skulle ha uppnått som frisk. AFA hävdar felaktigt att ändringen måste uppgå till 1/10, vilket AFA samt Omprövningsavdelningen har gjort till praxis, HD-dom T 2038-07.

Riksrevisionen

I Riksrevisionens granskning av Arbetsskadeförsäkringen, *RiR 2007:32 sid 57*, framfördes att upp till 40 % av de arbetsskadade gick miste om ersättning från AFA försäkring.

Den övergripande fråga Riksrevisionen sökte svar på var följande:
*Hanterar **Försäkringskassan** arbetsskadeförsäkringen på ett rättssäkert och*

effektivt sätt? I granskningen utgick Riksrevisionen från att *rättssäkerhet* innebär att alla ska ges en likvärdig behandling inför lagen samt att prövningen ska ske sakligt och opartiskt.

Motivet för revisionen av Försäkringskassan var bland annat att det fanns problem med effektiviteteten i form av långa handläggningstider. 25 % av ärendena som tog längst tid att handlägga 2004 var upp till 2 år. Detta ska jämföras med ärenden hos AFA där det är vanligt att de tar mellan 2 - 10 år. Enligt standardformulär från AFA tar det minst 13 månader innan en handläggare tar sig an ett ärende och begär in handlingar från andra myndigheter, för att därefter utreda ärendet vidare. **Bilaga 2**

Synpunkter - Förtroende

Arbetskadeförsäkringen är en del av socialförsäkringen där Försäkringskassan och AFA ansvarar för hanteringen. Målet med arbetskadeförsäkringen är att ge ett ekonomiskt skydd för den som drabbas av livslånga skador vid förvärvsarbete. Socialförsäkringen ska vara trygg, rättvis och effektiv. Socialförsäkringen ska dels ge standardtrygghet genom att ersätta inkomstbortfall upp till en viss nivå, dels ge ett grundläggande skydd vid varaktig ohälsa.

Försäkringskassan är den myndighet som tar beslut om arbetsskador och livränta samt betalar ut en viss ersättning. Från Försäkringskassan skickas information vidare till AFA som betalar ut kompletterande ersättning för sveda, värk samt kompletterande livränta.

Som framgått av de 36 granskande ärenden har samtliga arbetsskadade fått fel ersättning enligt lagar och avtal. AFA har fått samhällets förtroende att handlägga arbetskadeförsäkringen, trots att besluten kan liknas vid myndighetsbeslut. Det är därför av stor vikt att dessa beslut följer lagar och avtal, annars kan allmänhetens förtroende för myndigheter komma att rubbas. **Bilaga 1**

Sammanfattning

Utifrån framförda synpunkter om arbetskadeförsäkringen är det min förhoppning att Finansinspektionen granskar AFAs handläggning och beslut avseende arbetsskador. Nedan följer ett antal frågeställningar som granskningen kan inriktas mot för att tydliggöra om försäkringen uppfyller ändamålen att vara trygg, rättvis och effektiv:

Varför använder sig AFA av påhittade (fiktiva) inkomster i stället för att använda sig av Skattemyndighetens uppgifter om taxerad inkomst?

**Varför följer inte AFA de olika branschernas uppgifter om inkomst-
utvecklingen för de arbetsskadade när inkomstunderlaget ska fastställas?**

**Varför betalar AFA inte alltid ut dröjsmålsränta och varför finns det
systematiska fel i beräkningen när den väl betalas ut?**

**Varför får inte arbetsskadade halv livränta efter 65 år fyllda som TFA:s
försäkringsvillkoren stadgar?**

Varför motiverar AFA och Omprövningsavdelningen inte sina beslut?

**Varför besvarar AFA och Omprövningsavdelningen inte frågor som ställs
om de beslut som har fattats?**

**Varför avslutar AFA sina ärenden utan att informera om rutiner för att
överklaga ärendet?**

Hur ser Finansinspektionen på handläggningstider på två till tio år?

**Hur ser Finansinspektionen på att AFA har skapat praxis för beräkningar av
ersättningar som avviker från lagar och prejudicerande domar?**

**Hur ser Finansinspektionen på att det finns ärenden där AFA inte betalar ut
den ersättning som den skadade har rätt till trots att Försäkringskassan har
beslutat att den skadade har rätt till livränta?**

Med vänlig hälsning

Leif Kävestad

Ärendenummer

Bilaga 1

**001-416-160-8
001-483-155-6
001-507-782-9
001-547-273-1
001-558-250-5**

**001-560-642-9
001-635-134-8
001-648-856-1
001-756-736-3
001-812-474-3**

**001-873-961-5
001-884-223-3
001-929-917-1
001-969-739-0**

**002-003-977-0
002-030-470-5
002-054-041-5
002-054-413-6
002-125-639-1**

**002-199-009-8
002-268-544-0
002-270-942-2
002-279-379-8
002-309-707-4**

**002-373-704-2
002-397-966-6
002-404-459-6
002-506-433-8
002-531-989-8**

**002-524-313-0
002-528-286-4
002-631-175-3
002-641-215-5
002-647-855-2**

002-662-089-8

004-827-432-8